

Nr 617

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 152, angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m.

Den uppgörelse som ligger till grund för propositionen har mottagits med stark olust och otilfredsställelse hos de statsanställda. Missnöjet inskränker sig inte enbart till de bredare lagren av statsanställda. Studerar man kommentarerna till uppgörelsen i deras facktidningar kan man utläsa att missnöjet denna gång förefinnes även hos de statsanställdas förhandlare och övriga ledande personer.

Uppgörelsen är också av det slag, att den helt motiverar missnöjet. Inte minst gäller detta beträffande resultatet av förhandlingarna om den s. k. nollställningen. Denna innebär som bekant, att om de statsanställdas löner släpar efter i den allmänna inkomstutvecklingen, så skall förhållandet rättas till vid den kommande uppgörelsen. Man må ha vilken uppfattning som helst om denna metod för lönesättning, men har den gällande kraft, så måste den följas.

Vid uppgörelsen år 1957 gavs mycket bestämda utfästelser till de statsanställdas förhandlare beträffande nollställningen. I proposition nr 173 år 1957 sid. 16 uttalar departementschefen bland annat följande:

Om ej med stöd av denna klausul nya förhandlingar om 1958 års löner kommer till stånd, har statstjänstemännens huvudorganisationer tillförsäkrats rätt till förhandlingar i god tid före utgången av år 1958 om en s. k. nollställning i förhållande till de löneförskjutningar, som under avtalstiden kan ha skett på den enskilda sektorn av arbetsmarknaden. Intagandet i avtalet av dessa garantiklausuler har av organisationerna tillmätts väsentlig vikt vid godtagandet av en tvåårig överenskommelse.

Riksdagen godtog detta uttalande utan invändning. Därmed fick det samma riksdagsbesluts karaktär och borde därför ha tagit sig konkret uttryck i årets uppgörelse.

Så blev emellertid ingalunda fallet. I propositionen omnämnes över huvud taget icke frågan om nollställningen. Under förhandlingarna tillsattes en expertgrupp som skulle räkna fram värdet på nollställningen. Efter långvariga diskussioner kom denna fram till ett värde på 2,7 procent. Denna siffra motsvarar inte löneglidningen för industriarbetarna under tvåårsperioden. Man kan utan vidare fastslå att det av expertgruppen framräknade nollställningsvärdet på 2,7 procent är åtskilligt friserat, vilket för övrigt förklarar de långvariga diskussionerna.

Men inte ens denna siffra godtofs av civilministern. Efter en del sifferlekar (varvid bl. a. kompensationen för folkpensionsavgifterna betraktades som "löneglidning"!) och indragandet av faktorer sådana som konjunkturläget och arbetslösheten m. m., kom han fram till att de statsanställdas löner låg *en halv procent över nollställningen*.

I tidningen Statsanställd, organ för Statstjänarkartellen, förekommer en bittert ironisk ledande artikel i anledning av detta tillvägagångssätt. Det heter däri bland annat:

Och den sentida historieforskaren eller samhällsvetaren kan med förvåning konstatera att den egentlige uppfinnaren av nollställningsbegreppet med ett raskt penndrag tillintetgjorde sin andes produkt.

Tidningen Statstjänstemannen förklarar om uppgörelsen i denna del:

Vi statstjänstemän har misslyckats med att fullt ta ut vad vi borde ha haft i nollställning. Vi har heller inte godtagit årets uppgörelse som en ny nollställning. Det betyder att vi har rätt att återvända till löneutvecklingen 1957/58 i kommande förhandlingar, och civilministern har i slutskedet på förhandlingarna också tvingats medge oss denna rätt.

Så ser de ledande inom statstjänarnas organisationer på årets löneuppgörelse. För riksdagen står nu i första hand frågan, om en uppgörelse, tillkommen under dylika förhållanden, kan betraktas som orubblig. Vi vill erinra om att riksdagen genom att godkänna garantiklausulen om nollställningen i 1957 års uppgörelse givit en bindande utfästelse att respektera statstjänarnas gamla krav på att kompenseras för eftersläpningen i förhållande till den allmänna inkomstutvecklingen.

Det förslag som nu föreligger tar ingen hänsyn till riksdagens tidigare beslut. Vi anser oss därför böra föreslå att riksdagen fäster regeringens uppmärksamhet på saken och påfordrar att ett tillrättaläggande sker vid nästkommande avtalsuppgörelse.

På ovanstående grunder får vi hemställa,

att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 152 angående statstjänstemännens löner i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar, att vid förhandlingar om statstjänstemännens löner för 1960 frågan om den s. k. nollställningen för innevarande år omprövas i syfte att bereda statstjänstemännen retroaktiv ersättning för den löneeftersläpning som skett under tvåårsavtalets giltighetstid.

Stockholm den 5 maj 1959

Knut Senander

H. Hagberg

Helmer Holmberg

Gustav Johansson

Henning Nilsson